

22.12.2008

Dnro 210/4/07

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Riitta Länsisyrjä

VIIVÄSTYS AUTOVEROTUSPÄÄTÖKSESTÄ TEHDYN VALITUKSEN KÄSITTELYSSÄ

1

KANTELU

Kantelija arvostelee hänen autoverotuspäätöksestä tekemänsä valituksen käsittelyaikaa kohtuuttoman pitkäksi Itäisessä tullipiirissä. Hän oli tuonut auton maahan 25.8.2003. Ensiverotuspäätös annettiin 8.9.2003. Hän jätti valituksen Itäiselle tullipiirille 12.11.2003.

- - -

3

RATKAISU

Kantelijan valituksen käsittely on kestänyt Lappeenrannan tullissa tähän mennessä 5 vuotta ja 1 kuukautta. Asian käsittely on vielä kesken.

Tullihallituksen 18.1.2008 päivätystä selvityksestä ilmenee ne menettelyvaiheet, mitkä tullissa toteutettiin 15.5.2003 voimaan tulleen autoverolain muutoksen (266/2003) jälkeen. Autoverotus on ollut ruuhkautunut lausunnossa kerrotulla tavalla. Kantelijan valituksen poikkeuksellisen pitkä käsittelyaika, joka ei edes vielä ole päättynyt, on saadun selvityksen mukaan johtunut seuraavista syistä.

Vuonna 2003 ja 2004 Itäiseen tullipiiriin saapui noin 6000 oikaisua tai valitusta. Tuolloin ensisijalle asetettiin muutoksenhaut, jotka koskivat ennen lainmuutosta toimitettuja verotuksia, mistä kantelijan tapauksessa ei ollut kysymys.

Oikaisuja oli selvityksen mukaan voitu täysipainoisesti jatkaa vuoden 2005 loppupuolelle ja vuonna 2006, jolloin näitä oikaisuja tai muutoksenhakuja käsiteltiin 1070 kappaletta Itäisessä tullipiirissä. Tällöin käsittelyyn otettiin 15.5.2003 jälkeen toimitetut verotukset. Asioita käsiteltiin saapumisjärjestyksessä ja huomioon ottaen verotusarvon perustana olevien tietojen saataavuus. Menettely perustui Tullihallituksen ohjeeseen tammikuulta 2005. Lappeenrannan tullin selvityksen mukaan 31.12.2006 mennessä tulli oli saanut käsitellyksi muutoksenhaut lukuun ottamatta 300 asiaa, joita ei ehditty käsitellä tuossa vaiheessa. Tämä koski myös kantelijan valitusta.

Korkeimman hallinto-oikeuden annettua päätöksensä (KHO 2006:95) joulukuussa 2006 tullissa oli päätetty, että ensiverotuksen toimittamista jatkettaisiin. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen mukaisesti Tullihallitus ryhtyi välittömästi selvittämään millaisia muutoksia arvonmääritysmenelmiin oli tehtävä. Maaliskuun 2007 alussa tulli otti käyttöönsä ensiverotuksessa uudet markkina-arvoryhmän lausunnot, joista kävi ilmi arvonmäärityksessä käytetyt hintavainnot ja sovellettu menetelmä. Lausunto liitettiin verotuspäätökseen. Tulli otti käyttöönsä

ensiverotuksessa 1.6.2007 oman tilastollisen arvonmääritysmenettelmänsä. Muutoksenhakuvaatimusten laajempi käsittely aloitettiin tullissa vasta 16.1.2008 niistä muutoksenhakuvaatimuksista, joissa verotusarvo on määrätty AHTI-tietokannan avulla.

Tullihallituksen lausunnon mukaan vuoden 2008 aikana tullipiirien käyttöön toimitetaan perustelut myös muiden menetelmien avulla määritetyistä verotusarvoista. Tullihallituksen tavoitteena on, että vuoden 2007 lopussa vireillä olleet muutoksenhakuvaatimukset saadaan käsiteltyksi 30.6.2009 mennessä.

Itäisen tullipiirin 19.12.2007 antaman lausunnon mukaan verotusarvoon kohdistuvien muutoksenhakujen käsitteleminen oli ollut vuoden 2007 aikana lähes täysin pysähdyksissä, koska tullipiirin käyttöön ei ollut voitu saada sellaisia ajoneuvojen hintatietoja, joiden perusteella tullipiirit olisivat voineet oikaisuperusteita tutkiessaan tarkistaa muutoshakemusten kohteena olevissa verotuspäätöksessä sovellettujen verotusarvojen oikeellisuuden sekä perustella kussakin tapauksessa käytetyn verotusarvon korkeimman hallinto-oikeuden 12.12.2006 antamassa päätöksessä (KKO 2006:95) edellyttämällä tavalla läpinäkyvästi siten, että verovelvollinen voi riittävällä tavalla varmistua verotuksessa käytetyn verotusarvon syrjimättömyydestä.

Lappeenrannan tulli on antanut asiassa vielä selvityksen 15.9.2008. Sen mukaan kantelijan auton verotusarvo oli ensiverotushetkellä saatu tuolloin käytössä olleesta AHTI-tietokannasta. Muutoksenhaun käsittelyä varten verotusarvoa ei saatu korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen antamisen jälkeen luodusta MAHTI-tietokannasta. Näin ollen tullipiiri oli Tullihallituksen ohjeen mukaisesti tehnyt historiahintakyselyn Tullihallituksen markkina-arvoryhmälle 14.8.2008.

Selvityksen mukaan Tullihallitus antoi 4.7.2008 päivätyn erillisen ohjeen 64/340/08 niiden muutoksenhakuvaatimusten käsittelystä, joissa verovelvollinen on liittännyt muutoksenhakuun näyttöä ajoneuvon arvosta. Kantelija oli esittänyt ajoneuvon arvoa koskevaa näyttöä muutoksenhaun yhteydessä. Markkina-arvoryhmän antaman lausunnon saatuaan tullipiirin on otettava kantaa, mikä merkitys verovelvollisen esittämälle näytölle ja selvitykselle koskien ajoneuvojen arvoa on annettava. Itäisen tullipiirin tullilylitarkastajalta puhelimitse 5.12.2008 saadun tiedon mukaan markkina-arvoryhmästä ei vielä ollut saatu vastausta verotuksen perusteista, joten tullipiiri ei voinut käsitellä kantelijan valitusta vielääkään.

Perusteina kantelijan valituksen pitkälle käsittelyajalle oli siis esitetty muutoksenhakuasioiden runsas määrä, jolloin vuoden 2006 loppuun mennessä ei kantelijan valitusta ollut ehditty ratkaista. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä joulukuussa 2006 oli huomattava vaikutus muutoksenhakuasioiden käsittelyyn ja päätös lisäsi myös runsaasti oikaisu- ja muutoksenhakuvaatimuksia. Järjestelmän luominen vaati Tullihallituksen lausunnossa tarkemmin ilmeneviä toimenpiteitä, joten vuonna 2007 ei käytännössä käsitelty lainkaan muutoksenhakuasioita. Vuonna 2008 alkupuolella oli muutoksenhakujen käsittely aloitettu niistä asioista, jossa verotusarvo oli saatavissa tullin luomasta AHTI-tietojärjestelmässä. Kantelijan tapauksessa arvonmäärityksessä tarvitaan niin sanottu historiahintatieto, jota varten tullipiirin on tullut lähettää asia markkina-arvoryhmälle lausuntoa varten. Menettely markkina-arvoryhmässä on ruuhkautunut ja tässä tapauksessa lausunnon antaminen on kestänyt tähän mennessä noin neljä kuukautta.

Olen aikaisemmissa Tullihallituksen autoverotuksen muutoksenhakuajoja koskevissa päätöksissäni kiinnittänyt huomiota tullin pitkiin käsittelyaikoihin ja markkina-arvoryhmän lausunnon viivästymiseen (viimeksi 3.12.2008, dnro 2532/4/07). Olen myös arvostellut tullin toimenpiteitä siitä, että tullin olisi tullut varautua ja huolehtia siitä, että sen arvonmääritysjärjestelmät vas-

taavat riittävän nopeasti niihin vaatimuksiin, mitä verovelvollisten perusoikeuksien toteutuminen edellyttää (esim. 1645/4/07, 28.11.2008).

Suomen perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Hallintolain 23 §:n 1 momentissa säädetään, että asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Hallintolakia koskevan hallituksen esityksen (HE 72/2002 vp) perusteluissa todetaan, että asian käsittelyn vaatimaan aikaan saattavat vaikuttaa toisaalta asian erityislaatu ja toisaalta sen merkitys asianosaisen oikeusaseman kannalta.

Kantelijan valituksen käsittelyaika Itäisessä tullipiirissä ei täytä perustuslain 21 §:n ja hallintolain 23 §:n mukaista vaatimusta hallintoasian viivytyksettömästä käsittelystä. Tässä vaiheessa saatan tämän käsitykseni Tullihallituksen ja Itäisen tullipiirin tietoon. Menettelyn moitittavuutta ja toimenpiteitä harkitessani olen katsonut tarpeelliseksi vielä erikseen selvittää yleisemminkin markkina-arvoryhmän lausuntojen käsittelyä ja niitä toimenpiteitä, mihin Tullihallitus on ryhtynyt kohtuullisten kokonaiskäsittelyaikojen varmistamiseksi.

Tässä tarkoituksessa tulen lähettämään Tullihallitukselle erillisen selityspyynnön.